

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 22ας Ιουνίου 2000 *

Στην υπόθεση C-65/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Verwaltungsgerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Safet Eyüp

και

Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Vorarlberg,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Schintgen (εισηγητή), πρόεδρο του δεύτερου τμήματος και προεδρεύοντα του έκτου, P. J. G. Karpeyn, G. Hirsch, H. Ragnemalm και Β. Σκουρή, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η S. Eyüp, εκπροσωπούμενη από τον W. L. Weh, δικηγόρο Bregenz,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W. Okresek, Sektionschef της Καγκελαρίας,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, και τον C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor στο εν λόγω υπουργείο,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. Ridley, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον D. Anderson, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. J. Kuijper, νομικό σύμβουλο, και την B. Brandtner, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της S. Eyüp, εκπροσωπούμενης από τον W. L. Weh, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον G. Hesse, εκπρόσωπο της Καγκελαρίας, και την I. Nowotny, Ministerialrätin στην Καγκελαρία, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από την R. V. Magrill, του Treasury Solicitor's Department, και τον D. Anderson, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον P. J. Kuijper και την B. Brandtner, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 18ης Δεκεμβρίου 1997, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Μαρτίου 1998, το Verwaltungsgerichtshof υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), πέντε προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως (στο εξής: απόφαση 1/80). Το Συμβούλιο Συνδέσεως συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από τη Δημοκρατία της Τουρκίας, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και η οποία συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με

την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48).

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκριναν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της S. Eyüp, Τουρκίδας υπηκόου, και της Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Vorarlberg σχετικά με την απόφαση απορρίψεως της αιτήσεως της S. Eyüp να αναγνωρισθεί ότι πληρούσε τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 για την παροχή εργασίας εντός της Αυστρίας.

Η απόφαση 1/80

- 3 Τα άρθρα 6 και 7 της αποφάσεως 1/80 ανήκουν στο κεφάλαιο II, που επιγράφεται «Κοινωνικές διατάξεις», και συγκεκριμένα στο τμήμα 1, που αφορά τα «Ζητήματα σχετικά με την απασχόληση και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων».
- 4 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, έχει ως εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογενείας του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους,

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος στο κράτος αυτό, δικαιούται ανανεώσεως της ισχύουσας αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας·

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται στο κράτος μέλος αυτό να αποδεχθεί, κατ' επιλογή του, άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του γίνεται υπό συνήθεις συνθήκες από άλλο εργοδότη και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους·
- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.»

5 Το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 ορίζει τα εξής:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του,

- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·
- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα.»

Η υπόθεση της κύριας δίκης

- 6 Από τη δικογραφία της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι στις 23 Σεπτεμβρίου 1983 η S. Eyür τέλεσε στο Lauterach (Αυστρία) γάμο με Τούρκο εργαζόμενο, ενταγμένο στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους αυτού από το 1975.
- 7 Κατόπιν της συνάψεως του γάμου αυτού οι αυστριακές αρχές χορήγησαν στην αναιρεσείουσα της κύριας δίκης άδεια διαμονής λόγω συμβίωσης με τον σύζυγό της.
- 8 Ο γάμος λύθηκε στις 13 Νοεμβρίου 1985, με διαζύγιο που απαγγέλθηκε από δικαστήριο της Τραπεζούντας (Τουρκία).
- 9 Δεν αμφισβητείται εντούτοις ότι η S. Eyür εξακολούθησε να συμβιώνει με τον πρώην σύζυγό της σε οιονεί γάμου κοινωνία, πράγμα που σημαίνει ότι η συμβίωσή τους στην Αυστρία διαρκεί αδιαλείπτως από την ημέρα του γάμου τους. Τέσσερα από τα επτά συνολικώς τέκνα του ζεύγους γεννήθηκαν κατά το διάστημα κατά το οποίο υπήρχε συμβίωση χωρίς γάμο.
- 10 Στις 7 Μαΐου 1993 η S. Eyür τέλεσε στο Egg της Αυστρίας δεύτερο γάμο με τον πρώην σύζυγό της. Κατόπιν αυτού, ο Eyür αναγνώρισε τα τέσσερα τέκνα του ζεύγους που είχαν γεννηθεί εκτός γάμου.
- 11 Ο Eyür κατέχει στην Αυστρία ένα Befreiungsschein («πιστοποιητικό απαλλαγής»), έγγραφο χορηγούμενο από τις διοικητικές αρχές το οποίο του δίδει το δικαίωμα να εργάζεται οπουδήποτε στην αυστριακή επικράτεια, χωρίς να χρειάζεται άδεια εργασίας, σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τους ημεδαπούς.

- 12 Η S. Eyüp, η οποία ουσιαστικά ασχολήθηκε με τα οικιακά, εργάστηκε στο κράτος μέλος υποδοχής για ορισμένα βραχεία μόνο χρονικά διαστήματα, που ανέρχονταν συνολικά σε 877 ημέρες, και δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 ως προς τη νόμιμη εργασία.
- 13 Επειδή ένας παλαιός εργοδότης της S. Eyüp, ο οποίος είχε την πρόθεση να την προσλάβει και πάλι, απαίτησε την προσκόμιση της άδειας εργασίας της, ώστε ο ίδιος να μην κινδυνεύει να διωχθεί ποινικά για παράνομη απασχόληση αλλοδαπού, η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης υπέβαλε στις 23 Απριλίου 1997 στην Arbeitsmarktservice Bregenz (Αυστρία) αίτηση εκδόσεως αποφάσεως με την οποία να αναγνωρίζεται ότι πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80.
- 14 Κατόπιν της απορρίψεως της ανωτέρω αιτήσεως στις 7 Ιουλίου 1997, η S. Eyüp προσέφυγε ενώπιον της Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Voralberg.
- 15 Στις 24 Σεπτεμβρίου 1997 η ανωτέρω αρχή επικύρωσε εντούτοις την προσβληθείσα απόφαση.
- 16 Οι αυστριακές αρχές έκριναν συγκεκριμένα ότι ως μέλος της οικογένειας του Τούρκου εργαζομένου μπορεί να θεωρηθεί, κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, μόνο η σύζυγος και όχι η σύντροφός του και ότι η συμβίωση του ζεύγους Eyüp σε οιονεί γάμου κοινωνία είχε ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να ληφθεί πλέον υπόψη υπέρ της S. Eyüp ο χρόνος του έγγαμου βίου από τις 23 Σεπτεμβρίου 1983 μέχρι τις 13 Νοεμβρίου 1985. Εξάλλου, αν λαμβανόταν ως σημείο εκκινήσεως η ημέρα συνάψεως του δεύτερου γάμου, η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης δεν θα πληρούσε τις προϋποθέσεις της δεύτερης περιπτώσεως της διατάξεως αυτής, διότι

δεν διαμένει στην Αυστρία ως μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου από πέντε τουλάχιστον ετών.

- 17 Κατόπιν αυτού η S. Eyür άσκησε αναίρεση ενώπιον του Verwaltungsgerichtshof, με την οποία βάλλει, μεταξύ άλλων, κατά του γεγονότος ότι οι αρμόδιες αρχές δεν αναγνώρισαν ότι πληροί τουλάχιστον τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80.
- 18 Συγχρόνως με την αίτηση αναίρεσεως, η S. Eyür υπέβαλε στο Verwaltungsgerichtshof αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, με την οποία ζητεί να διαπιστωθεί το δικαίωμά της να ασκεί βιοποριστική δραστηριότητα, μέχρι να αναγνωριστεί οριστικά το δικαίωμά της για πρόσβαση στην αυστριακή αγορά εργασίας. Συναφώς η S. Eyür ισχυρίζεται ότι, αν της επιβληθεί η απαγόρευση ασκήσεως βιοποριστικής δραστηριότητας, θα τεθεί σε κίνδυνο η επιβίωση όχι μόνο της ίδιας, αλλά και όλης της οικογένειάς της και ότι η επιβολή της απαγορεύσεως αυτής θα της προξενήσει ανεπανόρθωτη ζημία. Συγκεκριμένα, αν δεν της χορηγηθεί η άδεια, ο εργοδότης της κινδυνεύει να διωχθεί ποινικά, πράγμα που σημαίνει ότι η ίδια δεν έχει καμία πιθανότητα να προσληφθεί.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη οροθετήσει με τη νομολογία του την κατηγορία των προσώπων που ανήκουν στα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου. Αν γίνει δεκτό ότι ο σύντροφος δεν ανήκει στα μέλη της οικογένειας, κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, ανακύπτουν επίσης τα ζητήματα του συνυπολογισμού των διακοπεισών λόγω της απλής συμβιώσεως περιόδων γάμου και της απώλειας του χρόνου αναμονής που είχε συμπληρωθεί πριν από την τέλεση του δεύτερου γάμου.
- 20 Επιπλέον, η αναίρεση της S. Eyür θέτει, κατά το αιτούν δικαστήριο, ορισμένα προβλήματα σχετικά με την παροχή προσωρινής έννομης προστασίας, η οποία πρέπει κατ' ανάγκη να στηρίζεται αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο. Κατά το εθνικό δίκαιο δηλαδή, η αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων θα έπρεπε να απορριφθεί, διότι το Verwaltungsgerichtshof, ως ακυρωτικό δικαστήριο, δεν έχει την εξουσία να παρέχει στους διοικουμένους προσωρινή προστασία των συμφερόντων τους έναντι των πράξεων της διοικήσεως.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Κρίνοντας ότι υπό τις συνθήκες αυτές είναι αναγκαία, για την επίλυση της διαφοράς, η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Verwaltungsgerichtshof ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει ο όρος “μέλος της οικογένειας”, που χρησιμοποιείται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως, την έννοια ότι τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής πληροί και η/ο σύντροφος του Τούρκου εργαζομένου/της Τουρκίδας εργαζομένης (που συμβιώνει με τον εργαζόμενο σε οιονεί γάμου κοινωνία, χωρίς να υφίσταται επίσημος δεσμός γάμου);

2) Αν ο σύντροφος δεν πρέπει να θεωρηθεί ως μέλος της οικογένειας:

Έχει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 την έννοια ότι, για να πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, πρέπει να υφίσταται αδιαλείπτως επί πενταετία επίσημος δεσμός γάμου μεταξύ του Τούρκου εργαζομένου και του μέλους της οικογένειας ή επιτρέπεται να διακόπτονται οι περίοδοι υπάρξεως επίσημου δεσμού γάμου με το ίδιο πρόσωπο από μακροχρόνια περίοδο απλής συμβιώσεως;

3) Έχει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 την έννοια ότι η επίσημη λύση του γάμου (π.χ. με διαζύγιο) έχει ως συνέπεια ότι δεν ισχύουν πλέον υπέρ του πρώην συζύγου του Τούρκου εργαζομένου οι χρονικές περίοδοι που είχε συμπληρώσει μέχρι τη λύση του γάμου ως μέλος της οικογένειας;

4) Επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τα άρθρα 6 και 7 της αποφάσεως 1/80 για τις αναφερόμενες στα άρθρα αυτά κατηγορίες προσώπων (και που ισχύουν απευθείας) εντός ενός κράτους

μέλους, ώστε να πρέπει να παρέχεται στη συγκεκριμένη περίπτωση έννομη προστασία υπό τη μορφή ευνοϊκής (διαπλαστικής) αποφάσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων;

5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα:

Είναι αναγκαία η βάσει του κοινοτικού δικαίου έκδοση ευνοϊκής (διαπλαστικής) αποφάσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων με την οποία να αναγνωρίζεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση (διαδίκου που έχει υποβάλει σχετική αίτηση και επικαλείται δικαιώματα απορρέοντα από τα άρθρα 6 και 7 της αποφάσεως 1/80) υφίσταται προσωρινά, μέχρις ότου εκδοθεί η οριστική απόφαση για την παροχή έννομης προστασίας και ενόσω διαρκεί η διαδικασία ενώπιον της αρμόδιας διοικητικής αρχής ή του δικαστηρίου που ελέγχει την απόφαση της αρχής αυτής ή η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το προβλεπόμενο από τη Συμφωνία Συνδέσεως δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, προκειμένου να αποφευχθεί σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία; Αποτελεί τέτοια ζημία το γεγονός ότι για τη δεσμευτική διαπίστωση της συνδρομής, στη συγκεκριμένη περίπτωση, των προϋποθέσεων των διατάξεων της Συμφωνίας Συνδέσεως περί ελεύθερης κυκλοφορίας δεν εκδίδεται απόφαση αμέσως, αλλά σε μεταγενέστερο χρόνο;»

Επί του πρώτου, του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

- 22 Διαπιστώνεται εκ προοιμίου ότι από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι στις 13 Νοεμβρίου 1985, δηλαδή κατά την ημερομηνία απαγγελίας του διαζυγίου, η S. Eyür δεν πληρούσε ακόμη την προϋπόθεση περί νόμιμης διαμονής από τριετίας τουλάχιστον εντός του κράτους μέλους υποδοχής, την οποία θέτει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80. Πράγματι, μόνο μετά τον γάμο της ενδιαφερόμενης με τον Eyür, που τελέστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 1983, της δόθηκε η άδεια να εισέλθει στην Αυστρία για να συμβιώσει με την οικογένειά της.

- 23 Κατά συνέπεια, η S. Eyüp μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που της παρέχει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη ή δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 μόνο εφόσον οι περιόδοι διαμονής της στην Αυστρία μετά τις 13 Νοεμβρίου 1985 μπορούν να θεωρηθούν νόμιμες υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως.
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τα τρία πρώτα ερωτήματα ερωτάται κατ' ουσία αν το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά την περίπτωση της Τουρκίδας υπηκόου στην οποία επιτράπηκε, όπως στην αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, να εγκατασταθεί εντός κράτους μέλους, προκειμένου να συμβιώσει με τον σύζυγό της, Τούρκο εργαζόμενο ενταγμένο στη νόμιμη αγορά εργασίας αυτού του κράτους μέλους, εφόσον η ενδιαφερόμενη εξακολούθησε, μετά το διαζύγιο της που απαγγέλθηκε πριν από τη λήξη της τριετίας που προβλέπει η πρώτη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως, να συμβιώνει αδιαλείπτως με τον πρώην σύζυγό της μέχρι την ημέρα της τελέσεως νέου γάμου μεταξύ των δύο πρώην συζύγων. Αν η ερμηνεία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή, πρέπει τότε να εξακριβωθεί κατά πόσον οι περιόδοι έγγαμου βίου πριν και μετά το διάστημα της συμβιώσεως των ενδιαφερομένων σε οιονεί γάμου κοινωνία μπορούν να ληφθούν υπόψη σωρευτικά για τον υπολογισμό των περιόδων νόμιμης διαμονής υπό την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80.
- 25 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 παράγει άμεσα αποτελέσματα εντός των κρατών μελών, οπότε οι Τούρκοι υπήκοοι που πληρούν τις προϋποθέσεις του μπορούν να επικαλούνται απευθείας τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει η διάταξη αυτή· ειδικότερα, έχουν, δυνάμει της πρώτης περιπτώσεως της εν λόγω διατάξεως, το δικαίωμα να αποδέχονται, υπό την επιφύλαξη της προτεραιότητας που πρέπει να αναγνωρίζεται στους εργαζομένους των κρατών μελών, οποιαδήποτε προσφορά εργασίας, εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος μέλος υποδοχής τουλάχιστον από τριετίας, καθώς και, δυνάμει της δεύτερης περιπτώσεως, ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμηστη δραστηριότητα της επιλογής τους, εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό τουλάχιστον από πενταετίας (αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-351/95, Kadiman, Συλλογή 1997, σ. I-2133, σκέψεις 27 και 28, και της 16ης Μαρτίου 2000, C-329/97, Ergat, Συλλογή 2000, σ. I-1487, σκέψη 34).

- 26 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει επίσης δεχθεί ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 αποσκοπεί στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για τη συγκέντρωση της οικογένειας στο κράτος μέλος υποδοχής, προκειμένου να διευκολυνθούν η εργασία και η διαμονή του Τούρκου εργαζομένου που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους μέλους αυτού, επιτρέποντας, καταρχάς, την παρουσία κοντά στον διακινούμενο εργαζόμενο των μελών της οικογένειάς του στα οποία δόθηκε η άδεια να έλθουν να ζήσουν μαζί του και, στη συνέχεια, ενισχύοντας τη θέση τους με την αναγνώριση του δικαιώματός τους να εργάζονται εντός του κράτους αυτού (προπαρατεθείσα απόφαση Kadiman, σκέψεις 34, 35 και 36).
- 27 Επομένως, μολοντί η διάταξη αυτή προβλέπει το δικαίωμα των μελών της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους να παρέχουν μισθωτή εργασία αφού έχουν διαμείνει νομίμως στο κράτος αυτό επί ορισμένο χρονικό διάστημα, ωστόσο δεν επηρεάζει την αρμοδιότητα του συγκεκριμένου κράτους μέλους ως προς την παροχή στους ενδιαφερομένους της άδειας να εισέλθουν στο έδαφός του για να ζήσουν μαζί με τον Τούρκο εργαζόμενο που εργάζεται νομίμως εντός του κράτους αυτού και ως προς τη ρύθμιση της διαμονής τους μέχρις ότου αποκτήσουν το δικαίωμα αποδοχής οποιασδήποτε προσφοράς εργασίας (προπαρατεθείσες αποφάσεις Kadiman, σκέψεις 32 και 51, και Ergat, σκέψη 35).
- 28 Το Δικαστήριο κατέληξε ότι, κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, αφού η είσοδος του μέλους της οικογένειας στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής επιτράπηκε προκειμένου το μέλος αυτό να συμβιώσει με την οικογένειά του, απαιτείται η συμβίωση αυτή να εκδηλωθεί επί ένα χρονικό διάστημα με την πραγματική συγκατοίκηση και συμβίωση με τον εργαζόμενο και να διαρκέσει μέχρις ότου ο ενδιαφερόμενος πληροί ο ίδιος τις προϋποθέσεις προσβάσεως στην αγορά εργασίας του κράτους αυτού (προπαρατεθείσες αποφάσεις Kadiman, σκέψεις 33, 37 και 40, και Ergat, σκέψη 36).
- 29 Κατόπιν αυτών, το Δικαστήριο ερμήνευσε την απόφαση 1/80 υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύει καταρχήν στις αρχές κράτους μέλους να εξαρτούν τη χορήγηση του δικαιώματος παροχής μισθωτής εργασίας και του συνακόλουθου δικαιώματος διαμονής του μέλους της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου από την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος συμβιώνει πράγματι με τον εν λόγω εργαζόμενο καθ' όλη τη διάρκεια της τριετίας που προβλέπει η πρώτη περίπτωση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 7 της αποφάσεως 1/80 (προπαρατεθείσες αποφάσεις Kadiman, σκέψεις 41 και 44, και Ergat, σκέψη 37).

- 30 Με τις σκέψεις 47 έως 50 και 54 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Kadiman, το Δικαστήριο δέχτηκε επίσης ότι, αν και τόσο από το πνεύμα όσο και από τον σκοπό του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 προκύπτει ότι το μέλος της οικογένειας οφείλει, καταρχήν, να διαμένει αδιαλείπτως καθ' όλη την αρχική τριετία μαζί με τον Τούρκο διακινούμενο εργαζόμενο, εντούτοις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, για τον υπολογισμό της τριετούς νόμιμης διαμονής υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, οι βραχείας διάρκειας διακοπές της συμβιώσεως, οι οποίες πραγματοποιούνται χωρίς πρόθεση εγκαταλείψεως της κοινής κατοικίας στο κράτος μέλος υποδοχής, όπως η απουσία από την κοινή κατοικία επί ένα εύλογο χρονικό διάστημα και για θεμιτούς λόγους ή η βραχύτερη των έξι μηνών μη ηθελημένη διαμονή του ενδιαφερομένου στη χώρα καταγωγής του.
- 31 Από τον φάκελο της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι στην S. Eyür επιτράπηκε να εισέλθει στην Αυστρία, κράτος μέλος στη νόμιμη αγορά του οποίου ήταν ενταγμένος ο σύζυγός της, προς τον σκοπό συμβιώσεως με αυτόν.
- 32 Οι Eyür, παρά την έκδοση του διαζυγίου, ουδέποτε διέκοψαν τη συμβίωσή τους, αφού εξακολούθησαν να κατοικούν υπό την ίδια στέγη. Τέσσερα τέκνα γεννήθηκαν κατά την περίοδο της άνευ γάμου συμβιώσεως των ενδιαφερομένων. Ο Eyür εξακολούθησε να παρέχει τα προς το ζην στην οικογένειά του, ενώ η S. Eyür ουσιαστικά ασχολήθηκε με τα οικιακά και δεν εργάστηκε παρά μόνο περιστασιακά και για μικρά χρονικά διαστήματα.
- 33 Στη συνέχεια, το ζεύγος τέλεσε νέο γάμο και εξακολούθησε να συμβιώνει, ενώ τα εκτός γάμου γεννηθέντα τέκνα τους νομιμοποιήθηκαν.
- 34 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η S. Eyür ουδέποτε διέμεινε χωριστά από τον σύζυγό της και ότι ουδέποτε διακόπηκε η συμβίωση του ζεύγους στην Αυστρία, πράγμα που σημαίνει ότι οι ενδιαφερόμενοι είχαν αδιαλείπτως κοινή νόμιμη διαμονή, υπό την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80. Επομένως, η συμπεριφορά τους υπήρξε συνεχώς σύμφωνη με τον σκοπό που εξυπηρετεί η

διάταξη αυτή, δηλαδή την πραγματική συμβίωση της οικογένειας εντός του κράτους μέλους υποδοχής.

- 35 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν έθεσαν υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα διαμονής της S. Eyür εντός του κράτους μέλους υποδοχής κατά τη διάρκεια της απλής συμβίωσης των πρώην συζύγων.
- 36 Υπό τις συνθήκες αυτές, αν ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα πραγματικά στοιχεία της υποθέσεως της κύριας δίκης, και ιδίως το γεγονός ότι η περίοδος της εκτός γάμου συγκατοικήσεως του ζεύγους Eyür παρεμβάλλεται μεταξύ των δύο γάμων τους, η περίοδος αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως διακοπή της κοινής οικογενειακής ζωής τους στην Αυστρία, οπότε πρέπει να ληφθεί πλήρως υπόψη για τον υπολογισμό των περιόδων νόμιμης διαμονής υπό την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80.
- 37 Μολονότι, όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο δέχτηκε, με τις σκέψεις 48 έως 50 και 54 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Kadiman, ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, για τον υπολογισμό των περιόδων νόμιμης διαμονής υπό την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, ορισμένες διακοπές της συμβίωσης, η ερμηνεία που δόθηκε στην εν λόγω διάταξη με την προηγούμενη σκέψη επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο σε μια υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία η συγκατοίκηση του Τούρκου διακινούμενου εργαζόμενου με το πρόσωπο που ζητεί την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως δεν υπέστη καμία διακοπή.
- 38 Στη συγκεκριμένη περίπτωση που αφορά η κύρια δίκη, από τα στοιχεία που παρέχει το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι η S. Eyür τον Απρίλιο 1997, όταν υπέβαλε την αίτηση περί αναγνώρισεως του κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 δικαιώματός της να εργάζεται στην Αυστρία, συγκατοικούσε ήδη αδιαλείπτως με τον Eyür επί δεκατρία και πλέον έτη εντός του κράτους μέλους υποδοχής — είτε κατά τη διάρκεια των περιόδων του έγγαμου βίου τους είτε κατά τη διάρκεια των

ετών της συμβιώσεώς τους υπό καθεστώς οιοονεί γάμου κοινωνίας — οπότε είχε, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως αυτής, ελεύθερη πρόσβαση, σύμφωνα με τη δεύτερη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως, σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα.

- 39 Κατόπιν της ανωτέρω ερμηνείας, δεν είναι πλέον αναγκαίο να δοθεί απάντηση στο επικουρικό ερώτημα σχετικά με τη δυνατότητα σωρεύσεως των περιόδων έγγαμου βίου, όταν οι περίοδοι αυτές διακόπτονται από πολυετή περίοδο συμβιώσεως εκτός γάμου.
- 40 Ενόψει των επιχειρημάτων που διατύπωσαν οι διάδικοι της κύριας δίκης, επιβάλλεται να προστεθεί ότι από το άμεσο αποτέλεσμα που πρέπει να αναγνωριστει στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασεως 1/80 προκύπτει ότι ο Τούρκος υπήκοος ο οποίος, όπως η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, πληροί τις προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής μπορεί να επικαλεστεί άμεσα τα ατομικά δικαιώματα που απονέμει η διάταξη αυτή ως προς την εργασία και, συνακόλουθα, ως προς τη διαμονή.
- 41 Συναφώς, αποτελεί πάγια νομολογία ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να τροποποιούν μονομερώς το περιεχόμενο του συστήματος της βαθμιαίας εντάξεως των Τούρκων υπηκόων στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής, πράγμα που σημαίνει ότι τα κράτη αυτά δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να θεσπίζουν μέτρα που να μπορούν να δυσχεράνουν την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται ρητώς με την απόφαση 1/80 (βλ., ως τελευταία σχετική απόφαση, την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-340/97, Nazli, Συλλογή 2000, σ. I-957, σκέψη 30).
- 42 Επιπλέον, από πάγια επίσης νομολογία προκύπτει ότι κάθε δικαστήριο κράτους μέλους έχει την υποχρέωση να εφαρμόζει στο ακέραιο το κοινοτικό δίκαιο και να προστατεύει τα δικαιώματα που το δίκαιο αυτό απονέμει στους ιδιώτες, αφήνοντας ανεφάρμοστη κάθε ενδεχομένως αντίθετη διάταξη του εθνικού δικαίου (βλ., για μια ανάλογη περίπτωση, την απόφαση της 9ης Μαρτίου 1978, 106/77, Simmenthal, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 21).

- 43 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Αυστριακή Κυβέρνηση διευκρίνισε συναφώς ότι στις 5 Νοεμβρίου 1998 οι αρμόδιες εθνικές αρχές χορήγησαν άδεια εργασίας στην S. Eyür, διότι, αν ληφθεί ως αφετηρία η ημερομηνία του δεύτερου γάμου της με τον Eyür, πληρούσε κατά την ημερομηνία χορηγήσεως της άδειας αυτής τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80· έκτοτε η S. Eyür είχε επομένως πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμοσθη δραστηριότητα εντός του κράτους μέλους υποδοχής.
- 44 Συναφώς επιβάλλεται πάντως να τονιστεί ότι από τις σκέψεις 36 έως 38 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι οι περίοδοι της αδιάλειπτης συγκατοικήσεως Τούρκων υπηκόων, όπως είναι το ζεύγος Eyür, πρέπει να λαμβάνονται πλήρως υπόψη για τον προσδιορισμό της περιόδου νόμιμης διαμονής υπό την έννοια του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, οπότε η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης είχε ήδη, μετά την παρέλευση τριετίας από την είσοδό της στην αυστριακή επικράτεια, το δικαίωμα που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, ενώ δύο έτη αργότερα είχε το δικαίωμα που προβλέπεται στη δεύτερη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως.
- 45 Επιπλέον, αποτελεί πάγια νομολογία ότι η χορήγηση άδειας εργασίας ή διαμονής δεν συνιστά, εν πάση περιπτώσει, το θεμέλιο του δικαιώματος εργασίας ή του δικαιώματος διαμονής του Τούρκου υπηκόου, τα οποία απονέμονται απευθείας από την απόφαση 1/80, ανεξάρτητα από το αν οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής χορηγούν τα συγκεκριμένα αυτά έγγραφα, τα οποία έχουν μόνο αναγνωριστική και αποδεικτική αξία και πιστοποιούν απλώς την ύπαρξη των εν λόγω δικαιωμάτων (βλ., ως τελευταία σχετική απόφαση, την προπαρατεθείσα απόφαση Ergat, σκέψεις 61 και 62).
- 46 Κατά συνέπεια, δεν ασκεί καμία επιρροή εν προκειμένω το επιχείρημα της S. Eyür ότι δεν έχει καμία πιθανότητα να προσληφθεί, επειδή ο δυνητικός εργοδότης της θα υπέκειτο σε ποινική δίωξη λόγω της απασχολήσεως αλλοδαπού μη κατέχοντος τις απαιτούμενες από την εφαρμοστέα εθνική ρύθμιση άδειες, και ότι η λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι αναγκαία για τη διασφάλιση του δικαιώματός της να παρέχει μισθωτή εργασία μέχρι την επίλυση της εκκρεμούς διαφοράς.

- 47 Εφόσον επομένως η ενδιαφερόμενη πληρούσε τις προϋποθέσεις για την άμεση επίκληση των δικαιωμάτων που της απονέμει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη ή δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, τα δικαιώματα αυτά είναι ανεξάρτητα από την κατοχή οποιασδήποτε άδειας και, επιπλέον, όλες οι εθνικές αρχές οφείλουν να αναγνωρίζουν και να εφαρμόζουν τα δικαιώματα αυτά, τα οποία παρέχονται απευθείας από την κοινοτική ρύθμιση.
- 48 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στα τρία πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά την περίπτωση της Τουρκίδας υπηκόου στην οποία επιτράπηκε, όπως στην αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, να εγκατασταθεί εντός κράτους μέλους, προκειμένου να συμβιώσει με τον σύζυγό της, Τούρκο εργαζόμενο ενταγμένο στη νόμιμη αγορά εργασίας αυτού του κράτους μέλους, εφόσον η ενδιαφερόμενη εξακολούθησε, μετά το διαζύγιο της που απαγγέλθηκε πριν από τη λήξη της τριετίας που προβλέπει η πρώτη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως, να συμβιώνει αδιαλείπτως με τον πρώην σύζυγό της μέχρι την ημέρα της τελέσεως νέου γάμου μεταξύ των δύο πρώην συζύγων. Η Τουρκίδα αυτή υπήκοος πρέπει συνεπώς να θεωρηθεί ως διαμένουσα νομίμως εντός αυτού του κράτους μέλους, υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, οπότε μπορεί, εντός του κράτους αυτού, να επικαλείται άμεσα το δικαίωμά της να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά εργασίας μετά την παρέλευση τριετίας και το δικαίωμά της για ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμοστη δραστηριότητα μετά την παρέλευση πενταετίας.

Επί του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος

- 49 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στα τρία πρώτα ερωτήματα, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στα λοιπά, τα οποία αφορούν ουσιαστικά το ζήτημα αν, σε περίπτωση που το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει την παροχή προσωρινής έννομης προστασίας, τα δικαστήρια του οικείου κράτους μέλους υποχρεούνται, κατά το κοινοτικό δίκαιο, να διατάξουν τη λήψη προσωρινών ή ασφαλιστικών μέτρων για τη διασφάλιση του δικαιώματος των Τούρκων υπηκόων ως προς την πρόσβαση στην εργασία εντός του κράτους μέλους υποδοχής, ενόσω δεν έχει κριθεί οριστικά η νομιμότητα της αρνήσεως των αρμόδιων εθνικών αρχών να επιτρέψουν την πρόσβαση αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή και η Γερμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 18ης Δεκεμβρίου 1997 το Verwaltungsgerichtshof, αποφάινεται:

Το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά την

περίπτωση της Τουρκίδας υπηκόου στην οποία επιτράπηκε, όπως στην αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, να εγκατασταθεί εντός κράτους μέλους, προκειμένου να συμβιώσει με τον σύζυγό της, Τούρκο εργαζόμενο ενταγμένο στη νόμιμη αγορά εργασίας αυτού του κράτους μέλους, εφόσον η ενδιαφερόμενη εξακολούθησε, μετά το διαζύγιο της που απαγγέλθηκε πριν από τη λήξη της τριετίας που προβλέπει η πρώτη περίπτωση της εν λόγω διατάξεως, να συμβιώνει αδιαλείπτως με τον πρώην σύζυγό της μέχρι την ημέρα της τελέσεως νέου γάμου μεταξύ των δύο πρώην συζύγων. Η Τουρκίδα αυτή υπήκοος πρέπει συνεπώς να θεωρηθεί ως διαμένουσα νομίμως εντός αυτού του κράτους μέλους, υπό την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, οπότε μπορεί, εντός του κράτους αυτού, να επικαλείται άμεσα το δικαίωμά της να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά εργασίας μετά την παρέλευση τριετίας και το δικαίωμά της για ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμοσθη δραστηριότητα μετά την παρέλευση πενταετίας.

Schintgen

Kapteyn

Hirsch

Ragnemalm

Σκουρής

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Ιουνίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

J. C. Moitinho de Almeida